Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2025/3204

2.7.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά το καθεστώς προστασίας του λύκου (Canis lupus)

[COM(2025) 106 final — 2025/0058 (COD)]

(C/2025/3204)

Γενικός εισηγητής: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο, 25.3.2025 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 31.3.2025
Νομική βάση	Άρθρο 43 παράγραφος 2 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο όργανο	Τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον»
Έγκριση από την Ολομέλεια	30.4.2025
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	596
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	154/9/17

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η προβληματική σχέση των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και των κτηνοτρόφων με τους λύκους στην ΕΕ πρέπει να αμβλυνθεί μέσω της βελτίωσης και της διαχείρισης των όρων συνύπαρξής τους.

1.2. Τα επιστημονικά και τεχνικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι τα μοντέλα διαχείρισης που βασίζονται στη θανάτωση των λύκων δεν περιορίζουν αποτελεσματικά την έκταση της ζημίας επειδή διατηρούν τη συνεχιζόμενη σύγκρουση των κτηνοτρόφων με τους λύκους, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες ο αριθμός των λύκων που θανατώνονται είναι τέτοιος ώστε να τίθεται εν αμφιβόλω η κατάσταση διατήρησής τους, οπότε όμως θα παραβιαζόταν η οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου ([1]).

1.3. Όπως έχει αποδειχθεί επιστημονικά, τα μοντέλα που βασίζονται σε προληπτικά μέτρα και είναι συμβατά με την ανάγκη διαφύλαξης της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης του είδους αποτελούν πρόσφορη εναλλακτική λύση για την άμβλυνση της σύγκρουσης και τη βελτίωση της συνύπαρξης μεταξύ των λύκων και των κτηνοτρόφων. Για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν μηχανισμοί επαρκούς χρηματοδότησης που θα διευκολύνουν την ανάπτυξη αυτών των μέτρων, όπως επισημαίνεται στην ενημερωτική έκθεση NAT/825 ([2]).

1.4. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ συνιστά τα εξής:

1.5. Να ληφθούν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά μέτρα για να υποστηριχθεί και να βελτιωθεί ένα αποτελεσματικό και βιώσιμο μοντέλο συνύπαρξης μεταξύ των λύκων και των κτηνοτρόφων.

1.6. Να δοθούν κίνητρα για την ανάπτυξη της εφαρμοσμένης έρευνας στις τεχνικές προστασίας των εκτρεφόμενων ζώων σε διάφορες κατηγορίες κτηνοτροφικών μονάδων.

1.7. Να διενεργούνται μεμονωμένες αξιολογήσεις στις κτηνοτροφικές μονάδες που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο και/ή υφίστανται σοβαρές ζημίες, έτσι ώστε να λαμβάνονται τα πλέον ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας των ζώων.

([1]) Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

([2]) Ενημερωτική έκθεση της ΕΟΚΕ με θέμα «*Οφέλη της εκτατικής κτηνοτροφίας και των οργανικών λιπασμάτων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας*».

1.8. Να παρέχονται συμβουλές στους διαχειριστές των μονάδων ως προς τη χρήση και την παρακολούθηση των μέτρων προστασίας των ζώων.

1.9. Να καταβάλλονται γρήγορα οι αποζημιώσεις και να καλύπτονται όλα τα είδη ζημιών, όχι μόνο ο θάνατος, αλλά και η διασπορά των κοπαδιών, οι αμβλώσεις και τα διαφυγόντα κέρδη από την κτηνοτροφία.

1.10. Να υποστηριχθεί η διοργάνωση δημόσιων συζητήσεων για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κτηνοτρόφων σχετικά με την εφαρμογή μέτρων προστασίας των ζώων.

1.11. Να εφαρμόζονται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές για την ανάλυση των ενδείξεων και των αποδεικτικών στοιχείων των επιθέσεων των λύκων στις κτηνοτροφικές μονάδες, έτσι ώστε να αποσαφηνίζεται —με όσο το δυνατόν μικρότερο περιθώριο αμφιβολίας— αν οι επιθέσεις προέρχονται από λύκους ή από αδέσποτα σκυλιά.

1.12. Να ενθαρρυνθεί η πρόσληψη επαγγελματιών βοσκών που θα παραμένουν με τα ζώα στις περιοχές ή κατά τις περιόδους του έτους στις οποίες οι ζημίες είναι πιθανό να είναι αυξημένες.

1.13. Να διευκολύνεται η εκτροφή σκύλων φύλαξης κτηνοτροφικών ζώων και η διάθεσή τους στους κτηνοτρόφους ώστε να αποτρέπονται οι επιθέσεις από λύκους.

1.14. Να ενθαρρυνθεί η πρόσληψη επαγγελματιών για τη φροντίδα των ζώων κατά τις περιόδους εποχιακής μετακίνησης.

1.15. Να υποστηριχθεί η κατάρτιση των αρμόδιων δημοσίων υπαλλήλων στην εκτίμηση ζημιών και να παρέχεται κατάλληλη ενημέρωση και στήριξη στους κτηνοτρόφους.

1.16. Να καταρτιστεί με τρόπο συντονισμένο πρωτόκολλο για την επιλεκτική θανάτωση και/ή απομάκρυνση μεμονωμένων λύκων, το οποίο θα υποδεικνύει και θα διευκολύνει την ορθή και ενδεδειγμένη εφαρμογή των εξαιρέσεων από το καθεστώς προστασίας του είδους, σύμφωνα με την ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία (η αποτελεσματικότητα του μέτρου που εγκρίνεται θα πρέπει να παρακολουθείται και να αξιολογείται εκ των υστέρων).

1.17. Να ανοίξει διάλογος με θέμα τον λύκο σε ενωσιακό επίπεδο με τη συμμετοχή —μεταξύ άλλων— των οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών, των δήμων και των λοιπών τοπικών αρχών, περιβαλλοντικών σωματείων, γεωργικών και κτηνοτροφικών οργανώσεων, επιστημονικών φορέων και ΜΚΟ.

1.18. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο είναι απαραίτητη για τη λήψη σχετικών αποφάσεων και τη διαχείριση της κατάστασης.

1.19. Να ενισχυθεί η διάδοση των επιστημονικών γνώσεων για τον λύκο και για τη δύσκολη διαχείριση του είδους αυτού.

1.20. Να διεξαχθούν ενημερωτικές εκστρατείες που θα απευθύνονται στους κτηνοτροφικούς κλάδους και θα αφορούν τις δυνατότητες συμβίωσης, την άμβλυνση της σύγκρουσης του κτηνοτροφικού κόσμου με τους λύκους και τα διαθέσιμα κονδύλια χρηματοδότησης.

1.21. Να προαχθεί η χρήση ορθών πρακτικών για την παρατήρηση των λύκων.

1.22. Να οργανωθούν ενημερωτικές εκστρατείες για τους αθλούμενους και τους επισκέπτες κτηνοτροφικών περιοχών σχετικές με την ύπαρξη σκύλων φύλαξης κτηνοτροφικών ζώων, τον σκοπό της ύπαρξης αυτών των σκύλων και τον τρόπο συμπεριφοράς παρουσία τους.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί συνέχεια της απόφασης που έλαβε τον Δεκέμβριο του 2024 η Μόνιμη Επιτροπή της Σύμβασης της Βέρνης, κατόπιν πρότασης της ΕΕ, η οποία μετέφερε το καθεστώς του λύκου (Canis lupus) από το προσάρτημα II («αυστηρά προστατευόμενα είδη πανίδας») στο προσάρτημα III («προστατευόμενα είδη πανίδας»). Η αλλαγή αυτή τέθηκε σε ισχύ τρεις μήνες μετά την έγκρισή της.

2.2. Στις 7 Μαρτίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας για τους οικοτόπους (οδηγία 92/43/ΕΟΚ) όσον αφορά την προστασία των λύκων [COM(2025) 106 final - 2025/0058 (COD)].

2.3. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM(2025) 106 final) αποσκοπεί στην τροποποίηση της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και στην υπαγωγή όλων των πληθυσμών του λύκου της ΕΕ στο παράρτημα V («είδη ζώων και φυτών κοινοτικού ενδιαφέροντος των οποίων η απόσπαση από το φυσικό περιβάλλον και η εκμετάλλευση είναι δυνατόν να ρυθμίζονται με διαχειριστικά μέτρα»). Με την αλλαγή αυτή τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν πιο ελαστικές μεθόδους διαχείρισης. Ταυτόχρονα, η πρόταση διατηρεί την υποχρέωση διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης του είδους.

2.4. Ο λύκος παραμένει προστατευόμενο είδος, και τα κράτη μέλη —με τη βοήθεια μέτρων διαχείρισης και διατήρησης— θα πρέπει να επιτυγχάνουν και να διαφυλάσσουν την ικανοποιητική κατάσταση του είδους αυτού.

2.5. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τονίζει ότι η αλλαγή του νομικού καθεστώτος πρέπει να συνοδευτεί από ισχυρές εγγυήσεις για την ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης των πληθυσμών των λύκων σύμφωνα με το άρθρο 191 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), δεδομένου μάλιστα ότι σε περισσότερες από τις μισές βιογεωγραφικές περιοχές της ΕΕ στις οποίες υπάρχουν λύκοι, η κατάσταση διατήρησής τους εξακολουθεί να μην είναι ικανοποιητική. Παράλληλα, τα κράτη μέλη πρέπει να αποκτήσουν αποτελεσματικότερα βοηθήματα για να αντιμετωπίζονται οι συγκρούσεις με τους λύκους σε τοπικό επίπεδο και να υποστηρίζεται η συνύπαρξη των λύκων με τις αγροτικές κοινότητες και την εκτατική κτηνοτροφία.

2.6. Η παρουσία των λύκων συμβάλλει στον έλεγχο των πληθυσμών άγριων οπληφόρων (ζαρκάδια, ελάφια, αγριόχοιροι, αγριόγιδα, άλκες, ανάλογα με την περιοχή) μέσω της επιλεκτικής θήρευσης, υποστηρίζοντας την οικολογική ισορροπία.

2.7. Σύμφωνα με την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2020 για την κατάσταση της φύσης, με βάση τα στοιχεία των κρατών μελών, οι πληθυσμοί των λύκων —μετά τη θανάτωσή τους στις περισσότερες περιφέρειες και χώρες κατά το πρώτο ήμισυ του εικοστού αιώνα— είναι πλέον σταθεροί ή αυξάνονται συνεχώς και επιστρέφουν στις παλιές περιοχές κατανομής. Ορισμένες χώρες παρουσιάζουν ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, ενώ άλλες αντιμετωπίζουν κινδύνους υπερπληθυσμού ή συρρίκνωσης των περιοχών κατανομής τους.

2.8. Ωστόσο, αυτή η θετική τάση δεν καταγράφεται παντού: η Ισπανία είναι το μοναδικό κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο εξαφανίστηκε προσφάτως ο πληθυσμός λύκων της περιοχής της Σιέρα Μορένα, γεγονός που αποδεικνύει εμφατικά ότι ορισμένοι πληθυσμοί συρρικνώνονται και ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη να συνεχιστεί η προστασία τους. Επιπλέον, οι πληθυσμοί του ιβηρικού λύκου παρουσιάζουν χαμηλή γενετική μεταβλητότητα, γεγονός που τους καθιστά περισσότερο ευάλωτους σε παράγοντες κινδύνου συγκριτικά με άλλους πληθυσμούς που είναι μικρότεροι, αλλά περισσότερο διαφοροποιημένοι από γενετική άποψη.

2.9. Η κατάσταση αυτή μπορεί να αποδοθεί μεταξύ άλλων στη νομική προστασία και την ευνοϊκότερη στάση του κοινού, καθώς και στην αποκατάσταση των θηραμάτων αυτών των λύκων (όπως οι ελαφίδες και οι αγριόχοιροι) και της δασικής κάλυψης. Η εγκατάλειψη της υπαίθρου σε ορισμένες περιφέρειες της Ευρώπης έχει ευνοήσει την επέκταση αυτών των λύκων.

2.10. Η επιστροφή των λύκων σε περιοχές στις οποίες η παρουσία τους ήταν ανύπαρκτη εδώ και δεκαετίες αποτελεί πολύπλοκο ζήτημα για τα κράτη μέλη, καθότι το είδος αυτό είναι συχνά συνυφασμένο με διαφόρων ειδών συγκρούσεις λόγω κυρίως των ζημιών που προκαλεί στην εκτατική κτηνοτροφία, οι οποίες με τη σειρά τους προκαλούν τις έντονες αντιδράσεις της εκάστοτε αγροτικής κοινότητας.

2.11. Οι επιπτώσεις των λύκων στην κτηνοτροφία της ΕΕ και οι συνολικές ζημίες στο ζωικό κεφάλαιο μπορεί να φαίνονται ανεκτές σε επίπεδο κρατών μελών, ωστόσο η συγκέντρωση του είδους αυτού σε τοπικό επίπεδο μπορεί να ασκήσει σημαντική πίεση σε ορισμένες περιοχές, προκαλώντας, αφενός μεν, άμεσες και έμμεσες οικονομικές ζημίες, οι οποίες είναι δύσκολο να προσδιοριστούν σε ποσοτικό επίπεδο, αφετέρου δε, τις έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις των κτηνοτρόφων.

2.12. Σύμφωνα με στοιχεία που κοινοποίησαν τα κράτη μέλη όσον αφορά την περίοδο 2013-2018, ο λύκος εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πολλών ειδών απειλές: παράνομη θήρευση, δηλητηριάσεις, θάνατο εξαιτίας πρόσκρουσης σε ανθρώπινες κατασκευές και παρείσφρηση σε περιοχές στις οποίες ασκούνται κτηνοτροφικές δραστηριότητες.

Η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης των λύκων σε όλα τα εδάφη της ΕΕ πρέπει να συνδυάζεται αρμονικά με τις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες των αγροτικών περιοχών

2.13. Για να διασφαλιστεί η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης του λύκου εντός της ΕΕ, χωρίς να πλήττονται οι κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες των αγροτικών περιοχών, συνιστάται στα κράτη μέλη:

— Να αυξήσουν τον έλεγχο και την παρακολούθηση του είδους στις περιοχές στις οποίες είναι πιθανό να επεκταθεί ο λύκος πέρα από τις υφιστάμενες περιοχές κατανομής του.

— Να ενισχύσουν τα προγράμματα παρακολούθησης του είδους με σκοπό να βελτιωθούν οι γνώσεις σχετικά με την κατανομή του, την ηλικιακή διάρθρωση των αγελών και των πληθυσμών του, τις συνήθεις συμπεριφορές του, τη θνησιμότητά του που δεν οφείλεται σε ατυχήματα, την αλληλεπίδρασή του με τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

— Να ενισχύσουν τα προγράμματα για τη βελτίωση των γνώσεων σχετικών με την πιθανή αποτελεσματικότητα των διαφόρων τεχνικών (αποστροφής, αποτροπής) οι οποίες μπορούν να μειώσουν τις ζημίες που προκαλεί αυτό το είδος στην εκτατική κτηνοτροφία.

— Να ενισχύσουν τα προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στις περιοχές στις οποίες αναμένεται να επιστρέψουν οι λύκοι, ώστε να αλλάξει η αντίληψη της κοινωνίας και να προληφθούν και να αποφευχθούν πιθανές αρνητικές αλληλεπιδράσεις με την εκτατική κτηνοτροφία.

— Να ενθαρρύνουν τη δράση των λύκων στις περιοχές στις οποίες είναι πιο έντονη η παρουσία άγριων οπληφόρων και στις οποίες οι πρακτικές εκτατικής εκτροφής έχουν περιοριστεί ή εξαφανιστεί ενώ το κυνήγι, ως αθλητική δραστηριότητα, αδυνατεί να περιορίσει την επέκταση αυτών των πληθυσμών.

— Να ενθαρρύνουν τη σύλληψη και την απομάκρυνση σκύλων όταν υπάρχουν υπόνοιες για υβριδισμό ή για μεικτές αγέλες λύκων και σκύλων.

— Να πραγματοποιούν εκστρατείες ενημέρωσης και ελέγχου ώστε να μην ενθαρρύνεται ο υβριδισμός με σκύλους.

— Να πραγματοποιούν ενημερωτικές εκστρατείες σε κλάδους που συμμετέχουν στη διαχείριση των αγροτικών κοινοτήτων όσον αφορά τις οικολογικές, κοινωνικές, διοικητικές και ποινικές επιπτώσεις της χρήσης παράνομων μεθόδων στη θανάτωση λύκων.

— Εναλλακτικά μέτρα πρόληψης ζημιών, μεταξύ άλλων χρήση τεχνικών για την πρόληψη και τον μετριασμό της θηρευτικής δραστηριότητας των λύκων στις κτηνοτροφικές μονάδες.

— Να ενθαρρύνουν την οργάνωση επιχειρήσεων επιτήρησης και αποτροπής παράνομων πρακτικών σε περιοχές στις οποίες καταγράφονται έντονες αντιδράσεις της τοπικής κοινότητας λόγω των ζημιών που προκαλούνται στο ζωικό κεφάλαιο. Οι έλεγχοι των πληθυσμών θα πρέπει να διενεργούνται υπό την εποπτεία των αρμόδιων αρχών και σύμφωνα με επιστημονικά κριτήρια.

Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2025.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE